

Un viatge de recerca

Miquel Costa i Llobera

Per recuperar l'hegemonia que pertoca a **Miquel Costa i Llobera**, des de la regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Pollença, es proposa fer un viatge de recerca per diferents indrets, fonamentalment de Pollença, que permeti a l'alumnat redescobrir l'insigne pollencí a través dels seus poemes. El viatge de recerca esdevindrà, també, un viatge físic que portarà l'alumnat a diferents llocs depenent de la proposta educativa escollida pel professorat.

“El paisatge real que Costa dibuixa en les seves poesies es transforma en un paisatge literari amb trets i perfils que adopten categoria universal, de manera que esdevé el símbol de la Mediterrània”.

(Maria Antònia Perelló Femenia, *Miquel Costa i Llobera - Antologia poètica*)

Amb «**La deixa del geni grec**» (*Tradicions i fantasies*, 1903) visitaran Ses Païsses i les coves d'Artà; amb «**Castell del Rei**» (*De l'agre de la terra*, 1897), la vall de Ternelles i les runes del castell; amb «**La llegenda del Puig de Maria**», el Puig; amb «**El Pi de Formentor**» (*Poesies*, 1885) i «**La cançó de na Ruixa Mantells**» (*Tradicions i fantasies*, 1903) les cases de Cala Murta i el Cap de Formentor.

Aquest viatge de recerca inclou, també, altres tres visites; una al temple de Monti-sion, que és l'obra material de Costa i Llobera; una altra, a la casa natal del poeta; i la tercera, a la parròquia de la Mare de Déu dels Àngels.

Aquests “viatges” estan pensats perquè l'alumnat descobreixi que Miquel Costa i Llobera és present a les seves vides i el pugui identificar amb el paisatge concret, l'ubiqui en l'espai i se'l faci seu l'any en què es commemora el centenari de la seva mort.

Mor Miquel Costa i Llobera

Ho conta així Josep Maria Llompart: «Dia 16 d'octubre de 1922 tingué lloc en el convent de les Tereses de Palma una tràgica escena. Se celebrava la missa solemne amb motiu de les festes centenàries de la canonització de la santa titular. L'església estava estibada. Un canonge de la Seu de Mallorca predicava el panegíric de Santa Teresa. En un determinat passatge, l'orador al·ludia aquella efusió de penediment que, segons explica l'esforçada Teresa en el llibre de la seva vida, la féu caure, desfeta en llàgrimes, als peus d'una imatge de Jesucrist assotat. Aleshores esdevingué la catàstrofe. Cop en sec el predicador va emmudir i, lentament, va anar desplomant-se dins la trona. Quan, passats els primers moments d'estupor, anaren a alçar-lo, era mort. Ben pocs recordarien aquell drama si la víctima hagués estat qualsevol sacerdot obscur. Però qui va morir d'aquella mort bellament tràgica era l'escriptor més important que, en el temps, havia donat Mallorca a les lletres catalanes d'ençà de Ramon Llull. Es tractava de Miquel Costa i Llobera».

No va gens errat Llompart en aquesta apreciació. Les antologies de literatura universal més serioses contenen «El pi de Formentor» i això ho vaig comprovar fa anys, com en un joc, a Madrid estant. Antologies poètiques en alemany, holandès, anglès, castellà, portuguès, grec... I llavors, l'escriptor, en una fitxa a qualsevol enciclopèdia on, moltes vegades, no hi figura cap altre mallorquí. Nascut a Pollença el 10 de març de 1854, pertanyia a una família de senyors rurals, els rics terratinents de Can Costa. Pertanyia als Costa la possessió de Formentor, que quedaria per a sempre unida a l'obra del poeta. Estudià el batxillerat a Palma i sembla que un dels seus amics més entranyables fou en Joan Rosselló de Son Fortesa, un altre fill de rics terratinents. Acabats aquells estudis anà a Barcelona per fer la carrera de Dret, segons els desitjos de son pare. Serà mal estudiant i amic de tertúlies, concerts, teatre... Es fa amic d'Antoni Rubió i Lluch, i la seva vida segueix dins la vida universitària dels burgesos, sense pena ni glòria. Constatant el seu fracàs d'estudiar a Barcelona, els seus pares decideixen d'enviar-lo a Madrid, on tornarà a recollir carabasses. Finalment, torna a Mallorca i s'estableix a Pollença, a ca seva. Fill, hereu de casa bona, continua la vida de burgès, és a dir, com esmenta l'adagi, «menjar molt i no fer res». La seva vocació religiosa es concreta el 1885, el mateix any que publica el seu primer llibre de poesies, moment en què comença a Roma els seus estudis eclesiàstics i decideix ser un sacerdot no gaire inquiet, de vida monòtona, i del qual no tenim referències de cap compromís personal seu en cap de les grans causes socials del moment, com puguin ser l'explotació dels obrers, la greu corrupció política... En la seva obra tampoc no hi trobam la denúncia d'algun d'aquests temes. El seu prestigi literari augmenta, publica les seves *Horacianes*, viatja a Barcelona i li fan més cas que mai, aquí el nomenen canonge i a partir del 1906 la seva obra poètica és de cada cop més

esquifida. Escriu poc, tan poc que quan mori restarà inacabada la seva versió dels *Himnes de Prudenci* que arrossegava feia molts anys. Potser, per a Costa, el Costa poeta, el sacerdoci fou una manera de bastir-se la seva torre de marbre des de la qual només veia la natura i els pins i dialogava amb els arbres i les roques, indiferent a la política del país. I és que el gran mèrit dels nostres intel·lectuals dretans era tancar els ulls i somniar curolles.

(Miquel Ferrà i Martorell, *Diari Balears*, 16 d'octubre de 1999)

Síntesi biogràfica

- 1854.** El 10 de març neix a Pollença el primogènit de Can Costa.
- 1866.** Cursa el batxillerat a l'Institut Balear de Palma.
- 1871.** Escriu els primers assaigs de balades i poesies.
- 1872.** Inicia els estudis universitaris de Dret a Barcelona.
- 1875.** Compon «Lo pi de Formentor». Continua els cursos de Dret a Madrid.
- 1885.** Comença els estudis eclesiàstics a la Universitat Gregoriana de Roma. Publica la primera edició de *Poesies*.
- 1889.** Obté el doctorat de Teologia.
- 1890.** A partir d'aquesta data alterna la poesia amb el ministeri sacerdotal. Emprèn les obres de restauració del temple de Monti-sion de Pollença. Predica arreu de Mallorca.
- 1897.** És llargament elogiada la poesia narrativa *De l'agre de la terra*.
- 1899.** Dóna a conèixer *Líricas*, col·lecció de poesia castellana.
- 1990.** Aquest anys és nomenat Corresponent de l'Acadèmia de la Història, de la Reial Acadèmia Espanyola de la Llengua, i de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.
- 1992.** Rep el títol de Mestre en Gai Saber als Jocs Florals de Barcelona.
- 1903.** Edita *Tradicions i fantasies*, clou el volum *La deixa del geni grec*.

- 1904.** Predica el sermó inaugural de la Catedral de Mallorca, restaurada per Gaudí.
- 1906.** Publica *Horacianes*; tres edicions en un sol mes.
- 1907.** Viatja a Grècia, Terra Santa, Egipte i Roma. Escriu els *Via Crucis*, que es practicaran arreu de les parròquies de Mallorca.
- 1909.** Pius X el nomena canonge de la Seu de Mallorca. Publica *Visions de Palestina*, altres tres edicions.
- 1912.** Comença *Himnes de Prudenci*.
- 1916.** Publica els *Sermons panegírics*.
- 1919.** Es nomenat membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans.
- 1922.** El 16 d'octubre mor a l'església de les Tereses de Palma, mentre predicava el panegíric de la fundadora.
- 1982.** El 15 d'octubre s'inicia el procés diocesà per a la seva beatificació, i és proclamat servent de Déu.